

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Valittu lähestymistapa selkeyttää julkisuuslain soveltamista julkista hallintotehtävää hoitaviin yksityisiin voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden. Nykyisen julkisuuslain soveltamisalan yksiselitteinen rajautuminen yksin julkisen vallan käyttöön ja substanssilainsäädäntöön kirjatut julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kytkeytyvät viittaukset julkisuuslakiin ovat muodostaneet epäselviä tulkintakysymyksiä julkisuuslain soveltumisesta.

On olennaista, että julkisuuslain soveltaminen rajataan julkista hallintotehtävää hoitavien osalta yksiselitteisesti vain sellaisiin asiakirjoihin, jotka koskevat perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisen hallintotehtävän hoitamista.

Vastaavasti on olennaista, että julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain tarkoittamien sidosyksiköiden osalta julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle rajautuu markkinaehtoinen liiketoiminta. Julkista hallintotehtävää hoitavien yksityisten joukossa on myös sellaisia yksityisiä, jotka ovat sidosyksiköitä ja jotka voivat toimia julkisen hallintotehtävän hoitamisen ohessa hankintalaissa tai substanssilainsäädännössä säädetyissä rajoissa markkinoilla. Näissä tilanteissa julkisuuslain soveltamisala ulottuu yksityiseen sekä julkisen hallintotehtävän hoitamisen osalta että sidosyksikköaseman perusteella. Onkin tärkeää, että laista ja sen yksityiskohtaisista perusteluissa käy ilmi, ettei julkisuuslaki sovellu julkista hallintotehtävää hoitavan

yhtiön markkinaehtoiseen liiketoimintaan eikä tällaisen julkista hallintotehtävää hoitavan yksityisen yrityksen konsernin piirissä tapahtuvaan markkinaehtoiseen liiketoimintaan. On myös tärkeää, että tämä huomioidaan lain salassapitoperusteissa, jotta julkista hallintotehtävää toimintansa osana hoitavan julkisomisteisen yhtiön tai sidosyksikkönä toimivan yhtiön markkina-asema ei vaarannu.

Arkistolain soveltamisala kytkeytyy sen sanamuodon mukaisesti julkisuuslain soveltamiseen. Julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen kautta arkistolaki tulee sovellettavaksi huomattavasti aikaisempaa laajemmassa toimijajoukossa. Arkistolaki on uudistumassa, minkä vuoksi julkisuuslain ja arkistolain uudistusten kokonaisvaikutusten arvioimiseksi olisi tarpeellista olla tiedossa myös uudistuvan arkistolain sisältö.

Tiedon antamisesta asiakirjasta päättäisi pääsäännön mukaan se viranomainen, jonka hallussa tai määräysvallassa asiakirja on. On tärkeää, että mietinnössä on on huomioitu julkisuuslakiin lisättävä oikeus kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia.

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Ks. edellä mainittu. Valitussa lähestymistavassa on tärkeää huomioida yksiselitteisesti, ettei julkisuuslain soveltamisala ulotu yhtiön tai ko. yhtiön konsernin tasolla tapahtuvaan markkinaehtoiseen liiketoimintaan. Lisäksi on syytä huomioida, että näihin toimijoihin jatkossa kohdistuva hallinnollinen taakka ulottuu oletettavasti julkisuuslain ohella tiedonhallintalakiin ja uudistuvaan arkistolakiin. Kokonaisuudella tulee olemaan merkittävää hallinnollista taakkaa lisäävää vaikutusta ja sitä kautta myös uusia ko. toimijoihin kohdistuvia kustannuksia, joita ei ole mietinnön vaikutustenarvioinnissa huomioitu.

Mietintö ei sisällä arviota siitä, mikä on julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen ja osakeyhtiölain sääntelyn välinen suhde ja ristiriidat.

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua. Osakeyhtiön hallituksella ja toimitusjohtajalla on velvollisuus olla julkistamatta sellaisia tietoja, joiden antaminen voi olla yhtiölle vahingollista. Kokonaisuudessa on huomioitava, että osakeyhtiön johdon vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta voi seurata vahingonkorvausvastuu ja/tai rikosoikeudellisia seuraamuksia. Julkisuuslain salassapitovelvoitteita koskevien säännösten oikeuskäytännöstä juontuva suppea tulkinta johtanee siihen, että yhtiön näyttötaakka tiedon salassapitoperusteista on varsin laaja. Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen johtaakin väistämättä tarpeeseen arvioida salassapitoperusteiden toimivuutta soveltamisalaan aiemmin kuulumattoman - merkittävilta osin osakeyhtiöistä koostuvan - toimijajoukon näkökulmasta. Jatkovalmistelussa tuleekin arvioida omana kokonaisuutenaan julkisuuslain ja sen soveltamisalan laajentamisen sekä osakeyhtiölain sääntelyn välistä suhdetta.

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

On tärkeää, että salassapitoperusteiden 17 ja 19 kohdissa on huomioitu ehdotuksen 5.1 §:n nojalla julkista hallintotehtävää hoitavat yksityiset ja sidosyksikköasemassa olevat yhtiöt. Lisää huomiota tulisi kiinnittää liikesalaisuuden ulottuvuuteen huomioiden edellä esitetty huomio osakeyhtiölain ja julkisuuslain välisestä suhteesta.

Salassapitoperusteissa tulisi ehdottomasti huomioida myös se, että julkisuuslain soveltamisalan kokonaisuus tulee koskemaan monilta osin yhteiskunnallisesti kriittiseksi luokiteltuja toimialoja ja julkista hallintotehtävää hoitavan yksityisen hallussa olevaa huoltovarmuuden näkökulmasta kriittistä infrastruktuuria. Esimerkiksi kuntaomisteisten jäteyhtiöiden hallussa tai käytössä on yhteiskunnan toimivuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta kriittistä infrastruktuuria (jätevoimalat ja biokaasulaitokset sekä jätteenkäsittelyn että energiatuotannon näkökulmasta sekä huoltovarmuutta osaltaan turvaavat jätteiden loppusijoitusalueet), joiden huomioiminen salassapitoperusteissa on perusteltua. Kokonaisuudesta löytynee yhtymäkohtia parhaillaan lausuttavina oleviin valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevaan muistioon sekä valmiuslain yleisiin kehittämistarpeisiin. Lisäksi on huomioitava

kriittistä infrastruktuuria koskevan lainsäädännön uudistuminen (esim. CER-direktiivi, NIS2-direktiivi).

Julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevaan työhön tulisikin yhdistää samanaikaisesti tehtävä systemaattisen salassapitoperusteiden sisällöllinen tarkastelu. Asiakokonaisuudet liittyvät olennaisella tavalla toisiinsa eikä salassapitoperusteiden tarkastelun rajaaminen julkisuuslain päivittämisen ulkopuolelle ole nykyinen geopoliittinen tilanne ja turvallisuusympäristön kehittyminen huomioiden tarkoituksenmukainen ratkaisu.

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

-

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

-

5 luku

-

6 luku

-

7 luku

-

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Muurinen Pasi
Pirkanmaan Jätehuolto Oy

Nikkilä Amanda
Pirkanmaan Jätehuolto Oy